

benoemd. De Commissie treedt op namens de particulieren –onder wie Prins Hendrik– die de collectie bij elkaar gebracht hebben. Onder hen bevindt zich de natuurkundige, amateur-etnograaf en verzamelaar dr. Elie van Rijckevorsel, die het Maritiem Museum in de loop der jaren een flink aantal volkenkundige objecten heeft geschonken en in bruikleen gegeven. De combinatie maritiem-volkenkunde ligt voor tijdgenoten voor de hand. In het laatste kwart van de negentiende eeuw is scheepvaart direct verbonden met enerzijds de ontdekking van de wereld en anderzijds ‘onze’ koloniale macht. Het volkenkundige aspect ligt in het verlengde van scheepvaart en hoort dus thuis in een breed georiënteerd maritiem museum. Thematisch mogen volkenkunde, scheepvaart en handel dicht bij elkaar liggen, de balans tussen de verschillende collecties kan problematisch zijn. Als in 1883 de collectie Van Rijckevorsel en die van het Nederlandsch Zendingen Genootschap worden samengevoegd, vreest Obreen dat de maritieme kant van het museum in het gedrang komt. Daarbij speelt dat de gemeenteraad op 22 maart van dat jaar besluit tot de oprichting van een apart Volkenkundig Museum in het gebouw aan de Willemskade. De vroegere leden van de KNYC, die het Maritiem Museum met individuele bijdragen in stand houden, vrezen hierdoor een daling van de inkomsten uit entreegelden. De oplossing ligt voor de hand. Combineer de musea en breng ze beide onder de gemeente. Aldus geschiedt op 22 januari 1885, wanneer de gemeenteraad besluit om het Maritiem Museum ‘Prins Hendrik’ en het Museum voor Land- en Volkenkunde onder één directie te

plaatsen. De collectie van het Maritiem wordt zonder voorwaarden door de Commissie van Beheer overgedragen aan de gemeente, die op haar beurt het financiële tekort van het museum ter grootte van enkele honderden guldens voor haar rekening neemt. De directie van beide musea komt in handen van oud-marineofficier Arnold Werumés Buning die een jaar eerder al tot opvolger van Obreen is benoemd. Het hoogste bestuurlijke orgaan is de nieuw ingestelde Commissie van Toezicht met decennia lang een wethouder, doorgaans met de portefeuille financiën, als voorzitter.⁷

Volkenkunde versus Maritiem

Op 1 mei 1885 gaan de deuren van het nieuwe Museum voor Land- en Volkenkunde open voor het publiek en daarmee breekt voor het Maritiem Museum een nieuwe periode aan. Een periode als gemeentelijke instelling die, zij het dat het museum bijna honderdeenentwintig jaar later een stichting wordt, duurt tot op de dag van vandaag. Een goed moment om de vraag te stellen of –en zo ja, hoe– de idealen van de oprichters in het museum zijn waargemaakt. In dat licht steken drie kwesties van tijd tot tijd de kop op. Om in 1885 te beginnen: is het Maritiem Museum voldoende zichtbaar vergeleken bij het nieuwe, door de gemeente ingerichte en met een invloedrijk man als Van Rijckevorsel op de achtergrond opererend Volkenkundig museum? Ten tweede: in hoeverre slaagt het Maritiem Museum er in om een actueel instituut te zijn, waar moderne ontwikkelingen op het gebied van scheepvaart en scheepsbouw te zien zijn die het enthousiasme van het